

BUSKSKVETTEN

Nr. 2 * 1998 * 14. årgang

Organ for Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Buskerud

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Terje Bakken Tlf: 32877228 Kongleveien 21 3055 Krokstadelva	OPPLAG: 350 ABONNEMENT: kr.75,- pr. år
e-post adresse: tbakken@eunet.no	<u>ANNONSEPRISER:</u>
Redaksjonsmedarbeider: Leif Palmstrøm Post til Buskskvetten sendes til redaktøren	1/1 side kr 500,- for 1 innrykk, kr 2000,- pr år 1/2 side kr 250,- for 1 innrykk, kr 1000,- pr år 1/4 side kr 125,- for 1 innrykk, kr 500,- pr år
NESTE NUMMER AV BUSKSKVETTEN KOMMER 1 SEPTEMBER	
FRIST FOR INNSENDING AV STOFF: 10. AUGUST	

NOF AVD. BUSKERUDS REPRESENTANT I NOFS LANDSSTYRE:
Erland Tollefsen D.O.L.L. varamann: Lars Thomas Poppe D.O.L.L.

NOF AVD. BUSKERUDS STYRE 1998

Leder :	Terje Bakken	NOF avd Buskerud	1999
Nestleder:	Tonny Andersen	D.O. l.l.	1999
Sekretær /redaktør:	Terje Bakken	NOF avd Buskerud	1999
Kasserer:	Bent Fjeldheim	Hemsedal l.l.	1999
1. styremedlem:	Jon Ludvig Hals	Øvre Eiker l.l.	1999
2. styremedlem:	Leif Palmstrøm	NOF avd Buskerud	1999
3. styremedlem:	Jens Erik Nygård	D.O. l.l.	1999
1. varamedlem:	Lars Thomas Poppe	D.O. l.l.	1999
2. varamedlem:	Erland Tollefsen	D.O. l.l.	1999
Revisor:	Martin Lindal	Hemsedal l.l.	1999
Valgkomite:	Anders Hals	Øvre Eiker l.l.	1999
	Olav Huso	Hemsedal l.l.	1999
LRSK:	Jon Ludvig Hals	Øvre Eiker l.l.	
Vinteratlas	Steinar Stueflotten	D.O. l.l.	

VIKTIGE ADRESSER INNEN NOF-BUSKERUD:

NOF Buskerud	c/o Terje Bakken, Konglevn. 21	3055 Krokstadelva
NOF Øvre Eiker l.l.	Boks 31	3301 Hokksund
NOF Hemsedal l.l.	v/Bent Fjellheim	3560 Hemsedal
NOF Geilo l.l.	v/Lars Egil Furuset, Dagali	3580 Geilo
NOF Drammen l.l.	Boks 288	3001 Drammen
NOF Ringerike l.l.	Boks 2058 Veien	3501 Hønefoss
LRSK :	Jon Ludvig Hals, Uranusvn. 2	3055 Krokstadelva
Vinteratlas:	Steinar Stueflotten, Damenga 19	3032 Drammen

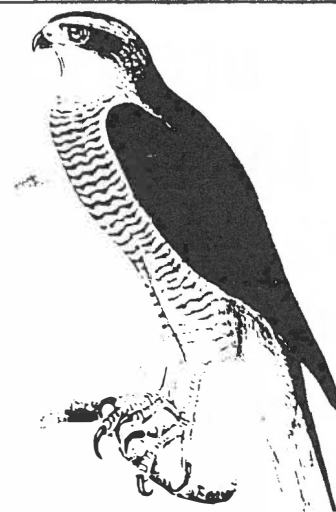
KONTINGENT:

Direktemedlemmer: senior kr 75,- pr. år
junior kr 50,- pr. år (under 18 år)
støttemedlem kr 30,- pr. år (mottar ikke Buskskvetten)

Lokallagskontingent kr. 30,- pr. betalende medlem registrert 01.10. inneværende år.

INNHold

Leder	side 35
Internett i NOF avd. Buskerud	side 35
Vårens fugletur i Nordre Tyrifjorden-området	side 36
Prosjekt fiskeørn i Buskerud 1996	side 38
Referat fra årsmøtet i NOF avd. Buskerud 1998	side 42
A-kurs for ringmerkere i Buskerud	side 43
Kurstilbud fra NOF Øvre Eiker Lokallag	side 44
Vintertellinger av vannfugl i 1998	side 45
Nytt fra NOF Øvre Eiker Lokallag	side 59
Vinteratlas i Buskerud 1997/98	side 60
Lappuglefunn i Buskerud	side 65
Naturforvaltning?	side 66
Lopper og midd til besvær	side 67

ÅRET FUGL 1998

HØNSEHAUK

NOF avd. Buskerud

Norsk Ornitologisk Forening har 4 lokallag i Buskerud. På grunn av de relativt store avstandene i vårt fylke er det lokallagene som står for det meste av aktiviteten. Fylkesavdelingen har ansvaret for koordinering av prosjekter og utgivelse av tidsskriftet "Buskskvetten".

Internettressurser i Buskerud

NOF avd. Buskerud

Drammen og omegn lokallag

Buskerud har også en egen mailing-liste for fugleinteresserte! Send et e-brev til jennygard@online.no, og han videresender den til alle som melder seg på lista. Start emnelinja med "FuBu: ..." (Fugler i Buskerud).

LEDER

Da jeg overtok ansvaret for utgivelsen av Buskskvetten i 1996 hadde jeg store tanker om skrivekløen til de fugleinteresserte menneskene rundt omkring i Buskerud fylke. Det er mange som er opptatt av fuglenes ve og vel, og derfor trodde jeg at det både titt og ofte skulle komme inn artikler og bilder til redaksjonen. Men her tok jeg nok dessverre feil. Svært lite har kommet inn utenom de mer eller mindre faste bidragsyterne. Jeg trodde bl.a. at skildringer fra reiser som folk hadde gjort i inn-og utland, fugleturer rundt kanskje i vårt eget fylke eller ganske enkelt fortellinger fra det daglige fuglelivet, kunne være aktuelt, men nei. Enkelte pussige situasjoner fra foringsplassen om vinteren, men nei. Jeg hadde håpet å få kontakter i hver kommune som kunne fore meg med lokalt stoff, men nei. Bladet sendes til miljøetatene i hver kommune i Buskerud, disse burde kunne være kontakter, men lite hører jeg tilbake. I dette nummer av Buskskvetten har jeg intet under **siste nytt fra Buskerud**, dette til tross for at det finnes lokallag i Drammen, Øvre Eiker, Hemsedal og Geilo. Spesielt fra Hallingdal hører jeg lite. De som er flinke er de som ikke har lokallag, herrene Larsen, Myrmo og Ree i Hole og Ringerike. Med disse driftige gutta burde det være grobunn for et lokallag. Jeg håper det bedrer seg når det gjelder populært stoff til bladet, ellers er jeg redd for at vi går dårlige tider i møte.

LYKKE TIL !!! og GOD SOMMER !!!!!

Forsidebildet denne gang viser dompap (Pyrrhula pyrrhula). Foto: Terje Bakken

Vårens fugletur i Nordre Tyrifjorden-området

Ekskursjonsrapport fra det internasjonalt viktige våtmarkssystemet i Hole og Ringerike

Av **Viggo Ree, Kendt Myrmo og Bjørn Harald Larsen**

Årets ornitologiske ekskursjon til fuglelokalitetene i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem gikk av stabelen lørdag den 25.4.1998. Dette var tredje vår på rad en slik fugletur er blitt arrangert for allmennheten. Silregnet på morgenen var åpenbart årsaken til at det ikke møtte opp fullt så mange som arrangørene på forhånd hadde regnet med. Tallet på antall deltakere var 45. Nedbøren stanset imidlertid etter kort tid, og med hele 8 fuglefolk og over 10 teleskoper fikk de frammøtte oppleve en rekke interessante vannfugler i de kjente våtmarkene. Ornitologer kom helt fra Oslo og Øvre Eiker for å ta del i guidingen under ekskursjonen.

Turen gikk først til Røssholmstranda i Ringerike, der man via kikkert og teleskop kan overvåke vannfuglene fra Averøya naturreservat i sør til de vestlige delene av Karlsrudtangen naturreservat i nord. Her var det fortsatt noen få sangsvaner blant knoppsvanene. Fredag kveld ankom en flokk på rundt 250 kortnebbgjess, og disse lå fortsatt i Karlsrudtangen-reservatet lørdag morgen. Kl. 06.10 lettet fuglene, og de frammøtte var så heldige å få se flokken sette kursen mot Gaulosen i Sør-Trøndelag. Kortnebbgjessene trekker fra Sørvest-Jylland til hekkeplassene på Svalbard i løpet av våren, og mange raster også i vårt Ramsarsystem. Tre traner rastet i Karlsrudtangen-reservatet, og en gråhegre like ved satt rett foran to beitende rådyr. Fiskeørn ble dessuten sett på kloss hold under jakt på byttedyr i den grunne Nordfjorden. Både brunnakker, krikkender, stokkender, toppender, kvinender og laksender lå i fjorden denne morgenen. I tillegg fikk deltakerne se storlom og flere par toppdykkere i kurtise.

De neste lokalitetene på programmet var naturreservatene Synneren og Juveren i Ringerike. I Synneren lå det flere sangsvaner og knoppsvaner sammen med 3 kortnebbgjess og 5 grågjess. Det var også bra med ender i denne kroksjøen, bl.a. et individ av den sjeldne lappfiskanden. Stedets

hekkende sothøner var på plass, og det samme var gråhegrene som ruger i reservatet. Denne lille hegrekolonien er den eneste hekkeplassen for denne arten i vår del av Buskerud, og et av reirene med de voksne fuglene kunne studeres gjennom teleskoplinse. I Juveren var det også mange andefugler og sothøner, og arter som krikvand, brunnakke og kvinand kunne observeres på kort avstand. I tillegg ble en skogsnipe sett i dette reservatet.

Turen gikk videre forbi Averøya naturreservat, men fra hovedveien var det lite å se i denne delen av våtmarkssystemet på grunn av tåke. Neste stopp ble derfor Sælabonn i Hole, der vannfugler ble studert både i Svarstadvika og Svendsrudvika. På førstnevnte lokalitet var det en stor ansamling med hettemåker og fiskemåker, og her fikk deltagerne også grundig studere laksand, vipe og skogsnipe. På jordene like ved rastet en flokk på nesten 90 heilo. I Svendsrudvika fikk alle oppleve en utfarget gammel sivhauk-hann, som jaktet over det foreslåtte verneområdet. En enda sjeldnere gjest er den amerikanske krikkanden, som dukket opp i Sælabonn noen dager i forveien. Den lå fortsatt i området ekskursjonsdagen, og flere av de naturinteresserte fikk også se denne fuglen i Svendsrudvika. Denne krikvand-underarten fra andre siden av Atlanteren er påtruffet rundt 15 ganger i Norge. Turens spisepause fant sted på denne lokaliteten mens enkeltbekkasinen mekret i luften.

Etter en kort stopp på Vik, der to tjeld, en ravn og årets første steinskvetter ble iaktatt gikk turen til Steinsvika i Hole. Her gav Viggo Ree en orientering om våtmarkenes historie, og om Norsk Ornitologisk Forenings arbeid for vern av de andre viktige lokalitetene i Ramsar-systemet - bl.a. gjennom de systematiske tirsdagstellingene som blir avsluttet i august i år. I Steinsvika lå det hundrevis av ender, bl.a. nesten 200 toppender og et par silender. En kuriositet var en hybrid mellom stokkand og stjertand, som beitet sammen med knoppsvanene. En fiskeørn og en storskarv ble også sett i området.

Arrangementet ble avsluttet i Steinsvika, men enkelte av deltakerne fulgte med ornitologene tilbake til Røsshalmstranda for en siste sjekk etter at været hadde bedret seg. Her var det to nye traner, en rødstilk, syngende gransanger og et par trommende dvergspetter - sistnevnte en truet art på grunn av den moderne skogsdriften. Årets første låvesvaler ble avslutningsvis iaktatt i Synneren. Dermed skulle sommeren være i anmarsj!

Til salgs

Birds of Western Palearctic. bind nr 2 (Hawks to bustards) og bind nr 4 (Terns to woodpeckers)

til sals kr 550,- / 1000,- + frakt. Kamerahus OM 2n også rimelig til salgs.

Henv. Per Ø. Klunderud tlf. 32 75 05 04.

Prosjekt Fiskeørn i Buskerud

Resultater 1996

Tekst: Tonny Andersen

Prosjektledelsen vil takke følgende personer, som alle har bidratt til den praktiske gjennomføringen av prosjektet i 1996 - Ole E. Bakken, Arnt Berget, Lars E. Furuseth, Per Furuseth, Tore Gunnarsen, Jon L. Hals, Kendt Myrmo, Leif Palmstrom, Lars Th. Poppe og Knut A. Solberg. En stor takk til Fylkesmannen i Buskerud, miljøvernavdelingen, som muliggjorde prosjektet ved økonomisk støtte.

Prosjektintensjoner

Fiskeørn er en sårbar art i Norge (Størkersen 1992). Dette betyr at særskilte hensyn må legges til grunn for forvaltningen av fiskeørnbestanden. For å kunne forvalte en art slik at bestanden opprettholdes og sikres, må en ha inngående kunnskaper om dens levevis og forekomst.

Formålet med Prosjekt Fiskeørn i Buskerud er følgende (i prioritert rekkefølge):

- 1. Skaffe en oversikt over dagens bestandsstatus for fiskeørn i Buskerud.
- 2. Følge opp Frode Løseths arbeide med fiskeørn i Buskerud.
- 3. Kartlegge trusler/negative faktorer som påvirker fiskeørnbestanden.
- 4. Vurdering av tiltak for å sikre/bedre fiskeørnbestanden i Buskerud.
- 5. Ringmerking av fiskeørn.

Punkt 1 er høyest prioritert i prosjektet. Buskerud er et stort fylke, og det er en stor oppgave å dekke hele fylket. Forhåpentligvis kan noe av innsatsen etter hvert overføres på de andre punktene blant

prosjektintensjonene. En grunnbase for disse er en god bestandsoversikt. Fylkesmannen i Buskerud ved Frode Løseth gjennomførte i 1987 og 1988 et fiskeørnprosjekt. Et av hovedpunktene i dette prosjektet var å gi opplysninger til de berørte grunneiere om fiskeørnreirenes beliggenhet. Dette er et omdiskutert tiltak, og effektene av dette er ikke undersøkt. Oppfølgingen av reirene som ble berørt av dette, prioriteres derfor høyt. Det har blitt spekulert i hvilke faktorer som påvirker og eventuelt truer fiskeørnbestanden. Mye er imidlertid usikkert innenfor dette feltet. Flere fakta vil gi oss bedre grunnlag for bærekraftig forvaltning av fiskeørna i fremtiden. Tiltak for å sikre/bedre Fiskeørnbestanden vil trolig følge naturlig av det overnevnte punktet. I tillegg er reirbygging og reirutbedring et satsningsområde som prioriteres. Ringmerking er et av de viktigste redskapene vi har for å drive ornitologisk forskning. Ved å ringmerke kan vi tilegne oss opplysninger om vandringsmønster, levealder, overvintringsområder og overlevelsesprosent.

Resultater

26 lokaliteter er besøkt i løpet av 1996, hvorav 19 av lokalitetene har intakte reir.

Fig. 1. Resultatoversikt over intakte reir, sesongen 1996.

19 lokaliteter med intakte reir har blitt besøkt, hvorav 9 lokaliteter var besatt av fiskeørn, samt at 1 reir har blitt gjenoppbygd av prosjektet denne høsten.

Sesongens resultater viser at registrerings aktiviteten har vært bra, noe som har avdekket tre nye hekkinger, en sannsynlig hekking og ett mulig hekkforsøk i forhold til 95-sesongen.

Lokalitet	Status	Ant. besøk	Ant. unger	Høyde over havet
F1*	Mulig hekkforsøk	1	-	630
H1	Ikke hekking	1	-	250
I3*	Mulig hekkforsøk	1	-	675
K1	Hekking	2	2	490
M7 **	Bygd av prosjektet	1	-	550
M8	Hekking	1	2	210
M10	Hekking	16	3	230
M13	Hekking	2+	Ikke reg.	400
N1	Ikke hekking	1	-	850
R1	Ikke hekking	1	-	220
R13***	Sannsynlig hekking (fra skogeier)	-	-	-
U1	Ikke hekking	2	-	210
U2****	Ny bygd - 96	2+	-	150
Ø1	Hekking	4	1	300
Ø2	Hekking	4	3	420
Ø4	Hekking	1	2	290
Ø6	Hekking	1	2	350
Ø11	Ikke hekking	1	-	300
Å1	Hekking	1	3	930
TOTALT	9 hekkinger	42 besøk	18 unger	
Snitt pr. lokalitet	0,5	2,3	1	414
Snitt pr. vellykket hekking		3,5	2	402

Forklaring:

* - Mulig hekkforsøk, vil si at det ved registreringstidspunktet, enten ble sett Fiskeørn i det aktuelle området eller det var andre spor som kunne tyde på at

Fiskeørn hadde vært på lokaliteten i løpet av sesongen. Vellykket hekking kunne ikke bekreftes.

** - Bygd av prosjektet. Dette er et reir som har blitt bygd av prosjektet

*** - *Sannsynlig hekking*, opplysninger som prosjektet har fått fra skogeier om en sannsynlig hekking men dette er ut i fra observasjoner av Fiskeørn i hekketiden, altså ikke konkret bekreftet.

**** - *Ny bygd*, Fiskeørn har bygd nytt reir på en lokalitet som har vært kjent siden 95-sesongen. Det forrige reiret falt ned vinteren 95/96.

Fig.2. Resultatoversikt over besøkte lokaliteter sesongen 96, hvor reir hadde falt ned, eller ikke ble funnet.

Dette er i stor grad gamle lokalitetsopplysninger som har blitt sjekket opp av prosjektet, hvor det da er funnet grunnlag for å si at Fiskeørn ikke hekker

Lokalitet	Status	Ant. besøk
I2	Reir, falt ned	1
L1	Reir, falt ned	2
R2	Ikke funnet	1
R8	Ikke funnet	1
R9	Ikke funnet	1
Ø3	Reir, falt ned	1
Ø5	Reir, falt ned	1

Lokalitetskoder:

A - Krødsherad
 B - Flesberg
 D - Drammen
 E - Nedre Eiker
 F - Flå
 G - Gol
 H - Hof
 HE - Hemsedal
 HO - Hol
 I - Sigdal
 K - Kongsberg

L - Lier
 M - Modum
 N - Nes
 NO - Nore & Uvdal
 O - Hole
 R - Ringerike
 RO - Rollag
 S - Sande
 U - Hurum
 Y - Røyken
 Ø - Øvre Eiker
 Å - Ål

Reirbygging

Det ble i løpet av høsten 96 gjenoppbygd et fiskeørn reir på en gammel lokalitet nord for Drammen. Det gamle reiret raste ut på grunn av store snømengder, som også tok med seg enkelte greiner på treet, noe

som igjen gjorde det vanskelig for fiskeørn å bygge opp selv. 2 personer fra gruppa deltok under byggingen.

NOF avd. Buskerud

Referat fra årsmøtet 23. mars 1998.

Dette ble et noe anderledes årsmøte enn noen kunne tenke seg. 9 personer møtte fram ved Ungdomsheimen i Vestfossen hvor møte skulle holdes, men noen vaktmester til å låse opp så vi aldri. Vi ventet 15-20 minutter før vi tok avgjørelsen om å kjøre til Langebro Gjestegård. (Det viste seg i ettertid at vaktmesteren hadde låst opp tidligere på kvelden uten at noen hadde fått beskjed. Derfor var det ingen som prøvde seg på inngangsdøra.) I et leid rom på Langerud Gjestegård begynte så årsmøtet med 9 personer til stede. Ingen i valgkomiteen møtte opp og ingen hadde hørt noe fra formannen i valgkomiteen, så dette tegnet svært så bra. Etter en del meningsutvekslinger var det et lyst hode som foreslo; kan vi ikke ringe 3. rangerte valgkomiteemedlem Anders Hals for å høre om han hadde hørt noe fra formannen i valgkomiteen. Dette ble gjort, Anders hadde ikke hørt noe fra nevnte formann, men han inviterte årsmøteforsamlingen hjem til seg. Som han sa, jeg har vel kanskje et lite ansvar her, jeg sitter barnevakt i kveld, vi skal nok greie å gjennomføre et årsmøte i NOF avd. Buskerud. Årsmøtedeltakerne forlot så Langebro Gjestegård og årsmøtet i NOF avd. Buskerud ble lovlig satt hos Anders Hals i Vestfossen kl. 20.15.

1. Årsmøteinncalling og dagsorden ble godkjent uten merknader.
2. Tonny Andersen ble valgt til dirigent og Terje Bakken ble valgt til referent.
3. Årsberetningen ble lest av Terje Bakken. Den ble godkjent uten bemerkninger. Kasserer Bent Fjeldheim var ikke tilstede, men hadde oversendt regnskapet til Terje Bakken som distribuerte det til årsmøtedeltakerne. Regnskapet ble godkjent uten bemerkninger.

4. Valg

Anders Hals beklaget «det utrolig dyktige arbeidet som leder i valgkomiteen hadde gjort» og sa seg med en gang villig til å bli valgt som leder av valgkomiteen for 1998. Torkild Jensen hadde frasagt seg gjenvalg, det var kjent for alle i styret i NOF avd. Buskerud. Det ble så godkjent at alle de andre i styret tok gjenvalg og samtlige er så på valg i 1999. P.g.a. at Torkild går ut av styret, gis styret i oppdrag å finne en 6. person inn i styret. Det var forslag på Terje Bakken som ny leder, men da han vegret seg, vil styret konstituere seg på NOF avd. Buskeruds første styremøte, ca 20. april. Det nye styret ser slik ut:

Leder:	?		På valg 1999
Nestleder:	Tonny Andersen	NOF Drammen	« «
Sekretær/red.	Terje Bakken	NOF avd. Buskerud	« «
Kasserer:	Bent Fjeldheim	NOF Hemsedal	« «
1. styremedlem:	Jon Ludvig Hals	NOF Øvre Eiker	« «
2. styremedlem:	Leif Palmstrøm	NOF avd. Buskerud	« «
1. varamedlem:	Lars T. Poppe	NOF Drammen	« «
2. varamedlem:	Erland Tollefsen	NOF Drammen	« «
Revisor:	Martin Lindal	NOF Hemsedal	« «
Valkomite:	Anders Hals	NOF Øvre Eiker	« «
	Olav Huso	NOF Hemsedal	« «
	?		« «

5. Fiskeørnprosjektet 1997: Ble gjennomgått. Er i rute. Viltfondsmidler er søkt for 1998.
6. LRSK: Fungerer bra, se egen årsmelding Buskskvetten 1/1998 side 5.
7. Vinteratlas I Buskerud: Fungerer bra, spent på resultat for 1997/98. S. Stueflotten orienterte.
8. Norsk Hekkefugltaksering: Ingen aktivitet
9. Andre prosjekter: Prosjektene i Hallingdal annulleres. Buskerud fylke varsles om dette.
10. Kontingenter: Som for 1997, se Buskskvetten nr 1/1998 side 2.
11. Innkomne forslag: Ingen
12. Arbeidsplan for 1998/99: Styret tar seg av dette
13. Eventuelt: Styret ble gitt fullmakt til å finne personer til å dekke de ledige verv. Årsmøtet takket Anders Hals for hans initiativ til å få avvirket årsmøtet og for fin servering. Møtet slutt ca. kl. 22.45.

A-kurs for ringmerkere i Buskerud

Av Anders Hals

Sist høst var en del fylkesvise kursledere for ringmerkingsvirksomheten i landet samlet til gjennomgang av A-kurset på Lista. Kort fortalt kan en si at alle nåværende og framtidige A-merkere, dvs. folk som skal ringmerke annet enn reirunger, skal ha gjennomgått kurset. Det er ingen eksamen i opplegget, men det er opp til kursleder å vurdere kandidatens egnethet og eventuelle framtid som A-lisensinnehaver.

Det er ingen menneskerett å få en ringmerkingslisens. Derfor vil det også på alle måter bli stilt strenge krav til den enkelte ringmerker. Dette går på etikk og formål, behandling av fugl i nett eller annen fangstredskap, kjønns- og aldersbestemmelse, hvordan man skal ta eventuelle biometriske mål, forholdet til publikum m.m.

Helgesamlinger

Det er mest sannsynlig at A-kurset vil bli avviklet som helgesamlinger der aktiviteten gjennomdiskuteres, slik at man kommer fram til én praksis. Kandidaten vil underveis bli forelagt 10-15 skinn, fortrinnsvis 8-10 spurvefugler, to-tre vadere og én rovfugl.

En del vanlige arter skal inngå blant disse - f.eks. piplerker, buskspurver, sangere, «småtroster» og meiser. Det er innlysende at skinnene bør være så utvetydelige eller distinkte som mulig. Alle skinnene skal bestemmes til art, men fordi alders- og kjønnsbestemmelse ofte kan være ganske avhengig av skinnkvaliteten, må spørsmålet om hvor stor vekt man skal legge på den biten, ikke sjelden avgjøres fra tilfelle til tilfelle.

Gjennomføringen

I stikkordsform vil gjennomføringen av et A-kurs foruten det som alt er nevnt bl.a. inneholde en gjennomgang av mytemønstre ved hjelp av figurer og gjennomgang av terminologi. Videre skal kapitlene 4, 5 og 7 i Ringmerkerens Håndbok (RH) og aktuelle fangstmetoder gjennomgås.

A-kurset inneholder en rekke mer generelle forhold som også blir berørt i B-kurset, dvs. forholdet til grunneier, viltforvaltning og politi og forholdet til opinion/presse. All ringmerking fører stort sett til tap av fugler, og forhold rundt dette skal også vurderes underveis.

I 1998?

Tilslutt er det også naturlig å gjennomgå ringstørrelser, virksomhet i verna områder og forhold rundt farvemerking av fugler (det er bl.a. noe som heter Forsøksdyrutvalget). Helt på tampen er det i kurslederens lodd å vurdere kurset og kandidatene, og hvorvidt de er skikket eller ikke skikket til å ringmerke ved hjelp av mistnett o.l.

Planen er at alle ringmerkere som er aktuelle for et A-kurs, skal gjennom kurset i løpet av inneværende år. Foreløpig lar deltagerheftet vente på seg, men når det foreligger, er det i prinsippet bare å sette igang.

Forfatteren av disse linjer er som kjent av Stavanger Museum oppnevnt som kursleder i Buskerud, og det kan være nyttig både for ham og for dem det måtte angå, at interesserte/aktuelle kandidater tar kontakt med kursleder for eventuelt å planlegge/avvikle kurs.

TREKKFUGLER OG FUGLETREKK I SKÅNE

ET KURSTILBUD FRA NOF ØVRE EIKER LOKALLAG

Kurset er en oppfølging av kurset "BASISKUNNSKAP FUGLER" som ble avholdt i sept. 97, og er et tilbud til alle fugleinteresserte. Dog. har tidl. kursdeltakere og medlemmer fra NOF ØE fortrinnsrett. Hovedvekt blir lagt på artsbestemmelse av fugler i felt, generell kunnskap om fugletrekk og spesiell oppmerksomhet blir viet det unike rovfugletrekket ved Falsterbo. Teorikvelder m/lysbilder og diskusjoner.

Kurslederens felterfaring og teoretiske bakgrunn gjør at deltakerne også vil få svar på de mer krevende spørsmål fra feltbestemming og ornitologi generelt.

Dato : En av de 3 siste helgene i september, med varighet torsd.-mand.

Varighet : 3 1/2 dag i felt og 3 teorikvelder

Kursavgift : Anslått til 1400 kr. (inkl. losji og middag) + reise.

Deltakere : Maks 15

Kursansvarlig : NOF Øvre Eiker lokallag, v/Per Øystein Klunderud

Kursleder : Magnus Ullman, Skåne - Sverige

Kurssted : Vi holder oss til Skandinavias beste sted for fugletrekk på høsten; Falsterbo. Det blir også ekskursjoner til kjente trekklokaliteter i innlandet (Fyledalen m.fl.) i Skåne.

Forlegning : Vandrarhem, Falsterbo

Materiell : Fuglebok og notatblokk/blyant til teorikvelder. Kikkert, teleskop (de som har), felthåndbok og godt med klær, mat og drikke til feltturene. Sovepose og termos.

Torsdag - reisedag

Avreise fra Vestfossen stasjon ca. kl. 16.00. Til Sandefjord for ferje til Strömstad, videre til Skåne/Falsterbo. Kjøring m/privatbiler. Kursleder Magnus Ullman tar i mot for innkvartering på natta.

Fredag / lørdag / søndag / mandag morgen

Dagsprogrammet for disse dagene vil bli som følger (med forbehold om endringer p.g.a. været):

- Tidlig morgen; fugletrekket ved Falsterboneset (Nabben), vesentlig småfugl
- Midt på dagen; trekk av rovfugl v/Ljungen eller i innlandet i Skåne.
- Kveld: felles middag og teori m/lysbilder på vandrarhämmet.
- Hjemreise mandag ca. kl. 12.00.

PÅMELDING / INFO: Per Ø. Klunderud, tlf. 32 75 05 04

VINTERTELLINGER AV VANNFUGL I NEDRE/ ØSTRE BUSKERUD 11.-14. JANUAR 1998

Av Bjørn Harald Larsen

Vannfugltellingene omfattet Begna, Randselva, Storelva, Tyrifjorden, Drammenselva, Vestfosselva og Loselva. De fleste elvestrekningene ble dekt tilnærmelesvis 100%, og enkelte strekninger ble også gått for å få gode tall på vannfuglene. Forøvrig ble det talt fra gode utkikkspunkt både langs elvene og langs Tyrifjorden. Tellingene ble dratt fliv langt ut i tid i år - vesentlig pga værforholdene - men faren for dobbelttelling skulle være liten da områdene med mest fugl og nærliggende lokaliteter ble talt samtidig.

Førjulsvinteren 1997 var spesielt mild og i lavlandet Østafjells også forholdsvis snøfattig. Isleggingen av vassdragene i Nedre Buskerud og på Ringerike var ved juletider mindre enn noen gang tidligere på 1990-tallet, og bla. var større partier av Steinsfjorden isfrie til utpå nyåret. En kortere kuldeperiode rett før tellingene førte imidlertid til at det kun var igjen en råk på omlag 20x50 meter utenfor Steinsvika når tellingene ble utført. Isfrie områder i Steinsfjorden har det kun vært vinteren 91/92 og 92/93 tidligere under midtvintertellingene.

Elvestrekningene var helt isfrie i år, likeledes hele Tyrifjorden med unntak av deler av Kroksundet. Ellers var det kun i de innerste delen av Nordfjorden og Sælabonn at det lå noe is ut fra land. Sperillen var islagt.

Telleforholdene var meget vanskelig under årets telling. Tett tåke gjorde at tellingene stedvis ble noe redusert i kvalitet, særlig i Nordfjorden, ved Gravfoss og i Vestfosselva.

2. RESULTATER

2.1. Samlet telleresultat

Det milde vinterværet førte til en kraftig økning i antall overvintrende vannfugler igjen i vassdragene i Nedre/Østre Buskerud. Samlet telleresultat viser 3914 vannfugler fordelt på hele 23 arter. Dette er det beste resultatet siden tellingene i januar 1993 og en økning på 1150 vannfugler fra fjoråret. De mest tallrike vannfuglartene var sangsvane (920 ind), stokkand (789 ind), knoppsvane (578 ind), gråmåke (551 ind) og kvinand (534 ind).

Svanene stod for mesteparten av økningen fra tellingene i 1997. Sangsvanebestanden var nesten tredoblet og lå på nivå med bestanden tidlig på 1990-tallet, mens knoppsvane noterte den største bestanden på 1990-tallet. Også kanadagåsa økte kraftig i antall fra fjorårets bunnivå (2 ind) til 109 ind.

Stokkand var den eneste andarten som gikk tilbake i antall fra tellingene i januar 1997. Toppandbestanden gjorde et skikkelig hopp. Etter to harde vintre med svært få overvintrende toppender ble det i år talt hele 139 ind. Fortsatt er det stykke igjen til rekordnoteringene fra vintrene 1991/92 og 1992/93 for kvinanda, men den synes å være på vei opp av en bølgedal. 184 laksender er den største vinterbestanden som er registrert i området på 1990-tallet. Ennå er det for tidlig å snakke om en fast vinterbestand av lappfiskand i denne delen av Buskerud, men årets fire ind er bemerkelsesverdig og dette er en art det skal bli spennende å følge framover.

Når det gjelder dvergdykker kan vi imidlertid snakke om en fast vinterbestand i området. Årets tre fugler lå i Begna ovenfor Hallingby og i Drammenselva ved Åmot (2 ind). Etter å ha vært fraværende to vintre slo sothøna til for fullt i år. I ei lita råk utenfor Loretangen i Steinsvika holdt det seg 25 sothøner, og dette er mer enn det som registrert tilsammen under alle tellingene på 1990-tallet i Drammensvassdraget.

Tabell 1. Resultater fra tellingene av vannfugl i Nedre Buskerud 11.-14.1.98.

Art	Begna	Rands- elva	Stor- elva	Tyri- fjorden	Drammens- elva	Vest- fosselva	Sum
Gråstrupedykker				1			1
Dvergdykker	1				2		3
Sangsvane	274	8	1	491	45	101	920
Knoppsvane	3	6	4	390	165	10	578
Kanadagås	10			95	4		109
Kortnebbgås	1						1
Brunnakke				1			1
Stjertand				1			1
Stokkand	25	45	39	56	614	14	793
Toppand		1		114	24		139
Bergand				1			1
Taffeland					1		1
Kvinand	110	28	55	156	152	33	534
Lappfiskand	1			1	2		4
Siland					1		1
Laksand	28	6	4	62	84		184
Vannrikse				1			1
Sothøne				25			25
Hettemåke					1		1
Fiskemåke				9	1		10
Gråmåke	1	2		107	435	8	551
Svartbak				6	22		28
Fossefall	1	13			12	1	27
Sum vannfugl	455	109	103	1515	1565	167	3914

Fiskemåke er fortsatt fåtallig i området vinterstid, mens gråmåke og svartbak opptrådte i flv store antall i år. Gråmåkeantallet gikk noe tilbake fra fjorårets overraskende store bestand, mens svartbaken bare ett år er registrert med flere fugler. Fossefallet var som forventet i en slik mild vinter usedvanlig fåtallig i de store vassdragene.

Det som kanskje først og fremst kjennetegnet årets registreringer var de mange sjeldne og uvanlige vinterartene som ble observert. Dette er også et forventet utslag av den usedvanlig milde vinteren i

SVARTBAK

Foto: Leif Palmstrøm

Østlandsområdet. Ei uke før tellingene ble det observert både gråstrupedykker og vannrikse i Steinsvika. Gråstrupedykker ble først sett i Steinsvika 18.11.97, og så i Randsfjorden ved Hom nord for Brandbu i Oppland fylke 28.12.97. Råka i Steinsvika som gråstrupedykkeren lå i frøs til noen dager før tellingene, og den ble ikke observert under selve tellingene. Vannriksa ble sett i en bekk/kanal som munner ut i Steinsvika. Denne lokaliteten ble oppsøkt 13. januar uten resultat.

I Steinsvika lå det nærmere 100 brunnakker til nærmere jul, men under tellingene ble det kun observert en hunn i Svarstadvika, Sælabonn. Ved Vikersund holdt det seg en stjertand hunn og en bergand (2k hann) den 12. januar, mens en taffeland hann ble registrert i Drammenselva ved Åssiden Elvepark samme dag. Lenger ned i Drammeselva, ved utløpet, lå det en siland hann.

Kortnebbgås (1 ind ved i Begna ved Domningen) og hettemåke (1 2k ved Mjøndalen) ble registrert for første under disse midtvintertellingene. Kortnebbgåsa har holdt seg i området Langsøa-Domningen i hele høst og vinter, og det kan se ut til at den har en skadet vinge.

Fordelingen av vannfuglene i Drammensvassdraget endret seg radikalt fra de to foregående vintrene. Tyngdepunktet lå mye lenger nord i vassdraget, med bla. Nordfjorden, Sælabonn og Storøysundet/Kroksundet i Tyrifjorden og Langsøa-området i Begna som helt sentrale områder. I de to foregående og harde vintrene har tyngdepunktet ligget i Drammenselva og Vestfosselva.

Drammenselva hadde flest vannfugler totalt med 1565 ind, men siden gråmåke var en av de dominerende artene, var det Tyrifjorden som hadde flest andefulger (1391 ind). Også Begna var tilhold for store mengder andefugl, spesielt sangsvane.

De viktigste sangsvanelokalitetene var Langsøa i Begna (221 ind), strekningen Fjellstangen-Drolsumtangen i Tyrifjorden (194 ind) og utosen av Fiskumvannet (101 ind). Knoppsvane lå i størst konsentrasjoner i Storøysundet (124 ind), Kroksundet (64 ind), på Røsshholmstranda 105 ind) og i Bergsjø (91 ind). Mest kanadagjess lå det i Nordfjorden, ved Fjellstangen og ved Drolsum i Tyrifjorden.

Stokkendene opptrådte som vanlig mest tallrikt i nedre del av Drammenselva, med tyngdepunktet noe lenger nord (ved Høkkusund) enn normalt. Kvinanda lå som vanlig spredt, med den eneste virkelige konsentrasjonen i Kongsstrømmen i Begna (55 ind). Laksendene lå også meget spredt i år, med Bergsjø (26 ind) og Sælabonn (18 ind) som de viktigste lokalitetene. Gråmåkene forekom i størst antall i nedre/midtre deler av Drammenselva og i sundet nord for Vikersund.

Ingen enkeltlokaliteter pekte seg spesielt ut i år mhp totalt antall observerte andefugler. Flest fugler ble talt på lokalitetene Fjellstangen-Drolsumtangen (274 ind), Bergsjø (251 ind), Langsøa (247 ind), Storøysundet (234 ind) og Røsshholmstranda-Veholt (230 ind). Men også i andre områder - som i nedre og midtre deler av Drammenselva, nord for utosen av Tyrifjorden, i Sælabonn og i Kroksundet - lå det store mengder andefugler.

2.2. Begna

Hele Begna var isfri i år, og langs dette vassdraget var også telleforholdene gode. Sangsvanene var i år igjen tallrike i Langsøa-området etter et par år uten de store konsentrasjonene. Sannsynligvis er nedbeiting en viktig årsak til denne dynamikken. Forøvrig var det godt med kvinender i Kongsstrømmen og på Mollvall, mens laksendene lå spredt langs hele vassdraget.

Vanligvis blir det observert få arter langs Begna, men i år ble flere sjeldne arter registrert. Ved Domningen lå det ei kortnebbgås sammen med sangsvaner, mens det litt lenger nord (ved Tangen) ble

sett en lappfiskand (hann). Dvergdykker ses år om annet i Begna, og i år lå det en fugl ved Hval, nord for Hallingby.

Følgende forkortelser er benyttet i tabell 2-7: KN=knoppsvane, SA=sangsvane, KA=kanadagås, ST=stokkand, TO=toppand, KV=kvinand, LA=laksand, GR=gråmåke, SV=svartbak, FO=fossekall, AV=andre vannfuglarter.

Tabell 2. Resultater fra tellingene i Begna 13.1.98. - ikke undersøkt.

Lok nr	Lokalitet	KN	SA	KA	ST	KV	LA	GR	FO	AV	SUM
1	Høneren-Nes										-
2	Kongsstrømmen					55					55
3	Killingstrømmen										0
4	Killingstrømmen-Bergsund		5								5
5	Bergsund-Eriksplassen					8	8		1		17
6	Garntangen-Hallingby		7		17	2	1			1	28
7	Hallingby-Domningen		22		3	4	6			2	37
8	Langsøa	3	221	10		10	3				247
9	Pålerud-Hen		17			2	10	1			30
10	Hen-Follum				5						5
11	Mollvall		2			29					31
Sum lok 1-12		3	274	10	25	110	28	1	1	3	455

Andre vannfuglarter (AV): Dvergdykker: 1 ind ved Hval (lok 7)
Kortnebbgås: 1 ind ved Domningen (lok 8)
Lappfiskand: 1 ad hann ved Tangen (lok 8)

2.3. Randselva

Tabell 3. Resultater fra tellingene langs Randselva 13.1.98.

Lok nr.	Lokalitet	KN	SA	ST	TO	KV	LA	GR	FO	SUM
1	Aslakrud-Viul	2				3				5
2	Viul-Hvalsmoen	4	8	1	1	9	6		8	37
3	Hvalsmoen-Hønefoss			44		16		2	5	67
Sum lok. 1-3		6	8	45	1	28	6	2	13	109

Hele Randselva var som vanlig isfri og telleforholdene var ganske gode langs hele vassdraget. I milde vintre er det gjerne flv få vannfugler i Randselva, og slik var det også i år. Bare kvinendene forekom i noenlunde normale antall. I år ble første år med dekning av Randselva (siden 1991) uten at dvergdykker ble observert i vassdraget. En toppand hunn begynner å bli fast under midtvintertellingene i meanderen ved Viul.

2.4. Storelva

Også hele Storelva var isfri under tellingene, noe som bare skjer i spesielt milde vintre. Men også i Storelva var vannfuglantallet lavt, særlig sammenlignet med i de milde vintrene på begynnelsen av 1990-tallet. En svak tendens til økning i kvinandbestanden er imidlertid positivt, etter et absolutt bunnivå rundt 1995.

Tabell 4. Resultater av tellingene i Storelva 13.1.98.

Lok. nr.	Lokalitet	KN	SA	ST	KV	LA	SUM
1	Hønefoss-Monsrud			29	30		59
2	Monsrud-Busund bru				10		10
3	Busund bru-Averøya	4	1	10	15	4	34
Sum lok. 1-3		4	1	39	55	4	103

2.5. Tyrifjorden

Så å si hele Tyrifjorden var isfri under årets tellinger, med unntak av deler av Kroksundet og de innerstre delene av Sælabonn og Nordfjorden. I Steinsfjorden var det ei ca 20x50 meter stor råk i Steinsvika utenfor Loretangen. Telleforholdene varierte mye, og gjorde også at det måtte utføres supplerende tellinger over to dager. Særlig på strekningen Nakkerud til Drolsumtangen og i Nordfjorden ble tellingene tildels betydelig hemmet av tett tåke.

Igjen dominerte sangsvanene i antall i Tyrifjorden etter å ha vært nesten fraværende under de to siste midtvintertellingene. De største konsentrasjonene lå mellom Fjellstangen og Drolsumvika nord for Vikersund, men også i Nordfjorden, Sælabonn, Storøysundet og i Kroksundet lå det store flokker med sangsvane. Knoppsvanene lå mest konsentrert i Storøysundet og i Nordfjorden, men også i Kroksundet og i Steinsvika lå knoppsvanene tett i de små råkene som fantes her.

Også kanadagåsa har vært fraværende i Tyrifjorden noen vintre, men årets milde vinter lokket mange til å overvintre. De fleste lå i Nordfjorden og mellom Fjellstangen og Drolsumvika. Toppanda reagerer også raskt på milde vintre og ble observert i rekordstore antall i Tyrifjorden. De største flokkene oppholdt seg i Storøysundet, Sælabonn og i Drolsumvika. Kvinendene og laksendene lå som vanlig spredt på de aller fleste lokaliteter, og begge artene opptrådte flv tallrikt. Stokkanda derimot var også i år meget fåtallig. Bare mindre flokker, vesentlig nord for Vikersund, ble observert.

Kanskje det mest spesielle under årets telling var at en flokk på hele 25 sothøner holdt stand i råka i Steinsvika. Åpent vann i Steinsfjorden er trolig en forutsetning for at sothøna vil overvintre i Tyrifjordområdet. Også flere andre sjeldne vinterarter ble observert; det kan nevnes en lappfiskand hunn på Røssholmstranda, samt en stjertand hunn og en ung bergand hann ved Vikersund.

Tabell 5. Resultater fra tellingene i Tyrifjorden 12.-13.1.98. # - lita råk. * - noe is.

Lok nr	Lokalitet	KN	SA	KA	ST	TO	KV	LA	GR	SV	AV	SUM
1	Steinsvika	31	15		2	6	2				25	81#
2	Krøksundet	64	40		10	3	7	6				130*
3	Størøysundet	124	52			38	16	4				234*
4	Sælabonn	22	70	8	2	23	17	18			1	161*
5	Bønsnes-Gomnes	4	2			2	4	1		3	8	24
6	Onsakervika-Averøya			4			26					30
7	Røsshholmstranda -Veholt	105	64	22	4		20	14			1	230*
8	Veholt-Tyristrand	1					8	3	1		1	14
9	Nakkerudtangen-Fjellstangen						3					3
10	Fjellstangen-Drolsumtangen	5	194	27	17	13	13	5	16			290
11	Drolsum-Natveit	20	49	34	2	24	22	3	26			180
12	Vikersund	14	5		19	5	18	8	64	3	2	138
Sum lok. 1-12		390	491	95	56	114	156	62	107	6	38	1515

Andre vannfuglarter (AV): Brunnakke: 1 hunn Svarstadvika 13.1. (lok 4)
 Stjertand: 1 hunn Vikersund 12.1.
 Bergand: 1 2k hann Vikersund 12.1.
 Lappfiskand: 1 hunn Røsshholmstranda 13.1.
 Sothøne: 25 ind Steinsvika 13.1.
 Fiskemåke: 1 ind Veholt 12.1. og 8 ind Bønsnes-Gomnes 13.1.

2.6. Drammenselva

Også hele Drammenselva var isfri under tellingene, men også her varierte telleforholdene mye. Sør for Skotselv var ikke tåka så tett at det skapte problemer, men videre nordover var forholdene meget vanskelige. Det meste av vassdraget ble undersøkt 12.1., men pga tåka måtte Bergsjø undersøkes på nytt både 13. og 14.1. for å kunne få et akseptabelt resultat. Dette kan ha ført til dobbelttelling eller at fugler ikke har blitt registrert i dette området.

Som vanlig var stokkand den tallrikeste arten i Drammenselva, og flest fugler lå i de midtre og nedre deler av elva. Fuglene blir jevnlig føret flere steder, bla. ved Hokksund hvor den største flokken lå. Det lå også mye knoppsvaner i Drammenselva i år, og i midtre deler øker antallet nå fra år til år. Sangsvanene var temmelig fåtallige, noe som kan tilskrives det milde vinterklimaet og konsentrasjonen i Tyrifjorden.

Kvinandantallet er fortsatt lavt sammenlignet med de beste årene tidlig på 1990-tallet, men har stabilisert seg det siste 2-3 årene. Laksanda derimot økte i antall også i Drammenselva sammenlignet

med fjorårets telling. Stormåkene har sine viktigste områder i Drammenselva, men i år lå de fleste fuglene i nedre del av elva, i motsetning til i fjor da mesteparten lå på Bergsjø. Fossekalen opptrådte svært fåtallig i år, noe som må skyldes at alle sidevassdragene var åpne.

Tabell 6. Resultater fra tellingene langs Drammenselva 12.-14.1.98.

Lok nr	Lokalitet	KN	SA	KA	ST	TO	KV	LA	GR	SV	FO	AV	SUM
1	Bergsjøen	91	14	4	64	20	30	26	28		1	2	280
2	Gravfoss						14				2		16
3	Sporpind						16	5			4		25
4	Åmot	3	2		18		5	2				2	32
5	Skotselv	7	19		11		21	8					66
6	Hellefoss-Hokksund	29	4		20		7		25		5		90
7	Hokksund-Horgen	25	6		161		9	15	13	1			230
8	Steinberg-Mjøndalen	4			60		11	4	4	1			84
9	Mjøndalen-Daler	4			84	4	17	6	42			2	159
10	Daler-Gulskogen	2			111		15	16	143	7		1	295
11	Gulskogen-Strømsøy				71		2	2	94	10			179
12	Strømsøy				14		5		86	3		1	109
Sum lok 1-12		165	45	4	614	24	152	84	435	22	12	8	1565

Andre vannfuglarter (AV): Dvergdykker: 2 ind nedstrøms brua i Åmot
 Taffeland: 1 hann Åssiden Elvepark (lok 10)
 Lappfiskand: 1 hunner Bergsjø
 Siland: 1 hann Strømsøy
 Hettmåke: 1 juv (2k) ved Mjøndalen
 Fiskemåke: 1 ind ved Mjøndalen

Også i Drammenselva ble det registrert flere sjeldne vinterarter. Hettmåke ble observert for første gang under disse midtvintertellingene (1 2k ved Mjøndalen). 2 dvergdykkere i bukta på østsida av elva nedenfor brua ved Åmot var også en hyggelig overraskelse. Videre ble det sett en taffeland hann utenfor Åssiden Elvepark og 2 lappfiskand-hunner på Bergsjø.

2.7. Vestfosselva/Loselva

Hele vassdraget var isfritt, men tellingene ble betydelig hemmet av tåke. Det ble først talt 11. januar, men området ved utosen av Fiskumvannet ble undersøkt også 12. januar sammen med tellingene i Drammenselva for å unngå dobbelttelling av denne arten, som erfaringsmessig beveger seg noe på denne tida.

Sangsvanebestanden gikk ned fra fjorårets rekordnotering (167 ind), men utosen av Fiskumvannet var allikevel av de aller viktigste lokalitetene for arten også i år. Dette var litt overraskende, da det tidligere har vist seg å ligge færre fugler her i milde vintre. De øvrige vannfuglartene opptrådte i normale antall, kanskje med unntak av stokkanda, som var meget fåtallig i år. Dvergdykkeren er observert i 6 av 8 tidligere tellinger i Vestfosselva, men uteble i år.

Tabell 7. Resultater av tellingene i Vestfosselva 11.-12.1.98.

Lok nr.	Lokalitet	KN	SA	ST	KV	GR	FO	SUM
1	Fiskumvannet-Vestfossen	8	98	4	22			132
2	Vestfossen-Haug	2	3	4	11			20
3	Haug-Hokksund			4		4	1	9
4	Loselva			2		4		6
Sum lok. 1-4		10	101	14	33	8	1	167

3. BESTANDSUTVIKLING.

Vannfugltellinger har nå blitt gjennomført i Drammensvassdraget i Nedre Buskerud til samme tidspunkt (medio januar) og med samme metodikk (vekt på fullstendig dekning av sammenhengende elvestrekninger og viktige vannfuglområder i innsjøene) over en periode på 9 år. Vi kan nå etterhvert se utviklingstendenser i vinterbestandene hos enkelte arter, men andre arter er svært ustabile og helt avhengig av temperatur og isforhold i sentrale områder for arten. Etter neste års telling vil vannfugltellingene i området som prosjekt avsluttes og i sluttrapporten vil disse forholdene bli nærmere analysert.

Generelt kan man ut fra tabell 8 se at totalt antall vannfugler økte markert under de milde vintrene tidlig på 1990-tallet og gikk tilsvarende ned når vintrene ble noe hardere i perioden 1993/94 - 1996/97. Årets milde vinter førte igjen til en økning i vannfuglantallet og vesentlig forårsaket av kraftige økninger i vinterbestandene av knoppsvane og sangsvane.

Nedenfor er de viktigste vannfuglartene gjennomgått og kort kommentert.

3.1. Knoppsvane

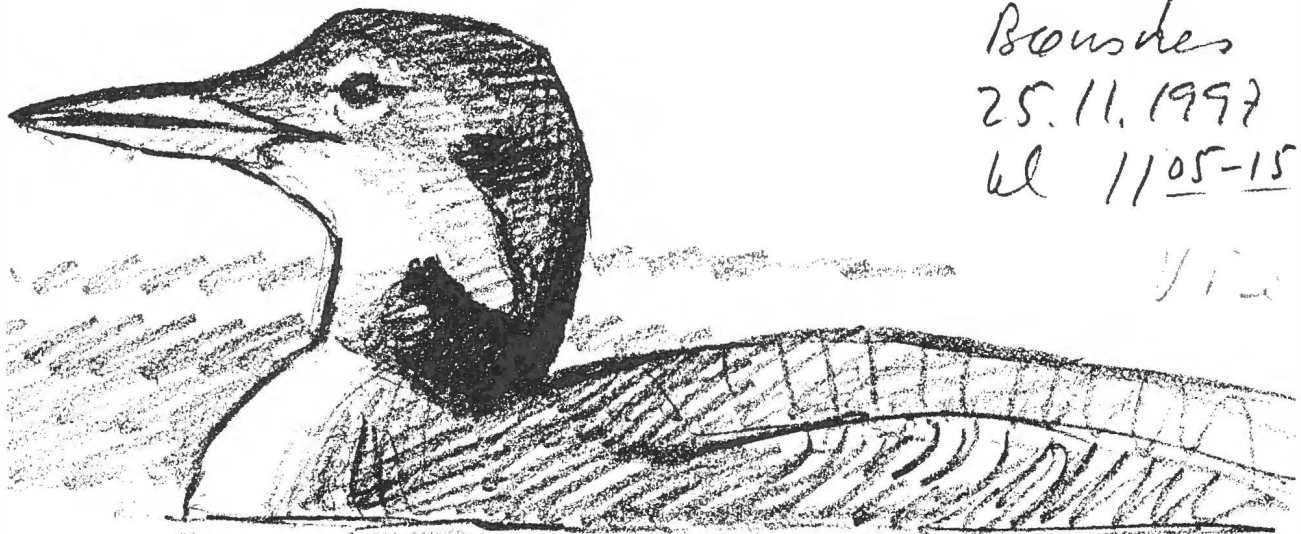
Knoppsvane har vist en klar økning i perioden, selv om harde vintre mellom 1993/94 og 1996/97 førte arten ned i en liten bølgedal. Den markerte økningen i år skyldes nok i tillegg til den milde vinteren også stor ungeproduksjon hos Hadeland/Ringerikebestanden.

Tabell 8. Samlet telleresultat for perioden 1990-1998. Tegnforklaring:

++	markert bestandsøkning	-	mindre bestandsnedgang
+	mindre bestandsøkning	--	markert bestandsnedgang
0	uforandret vinterbestand	U	ustabil bestand

Art	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Best. utv.
TOPPDYKKER	1									
GRÅSTRUPEDYKKER									1	
DVERGDYKKER	1	6	4	5	1	5	3	4	3	0
GRÅHEGRE			3	4						
SANGSVANE	600	958	863	994	492	727	380	354	920	U
DVERGSVANE			1							
KNOPPSVANE	200	224	323	521	440	420	303	313	578	++
KANADAGÅS	68	88	146	166	10	47	2	1	109	U
KORTNEBBGÅS									1	
GRÅGÅS			3	1						
BRUNNAKKE		1							1	
KRIKKAND			2							
STJERTAND									1	
STOKKAND	372	602	1049	1329	760	766	540	792	793	+
SNADDERAND						1				
TOPPAND		35	67	86	72	74	9	13	139	++
BERGAND				2					1	
TAFFELAND			1	1					1	
HAVELLE						1				
KVINAND	844	862	1069	813	744	636	404	425	534	--
LAPPFISKAND		1	1						4	
SILAND	3				1		1	1	1	
LAKSAND	105	127	154	121	99	118	126	102	184	0
VANNRIKSE									1	
SOTHØNE		2	2	8	3	3			25	U
HETTEMÅKE									1	
FISKEMÅKE	4	20	6	38	26	7		1	10	-
GRAMÅKE	420	225	291	998	155	219	174	697	551	U
SVARTBAK	5	2	2	29	7	15	3	18	28	+
ISFUGL							1			
FOSSEKALL	(15)	65	32	44	72	54	55	73	27	0
SUM VANNFUGL	2638	3210	4019	5140	2882	3093	2016	2766	3914	

1 slom juv.
Buskerud
25.11.1997
bl 1105-15

V. L.

STORLOM

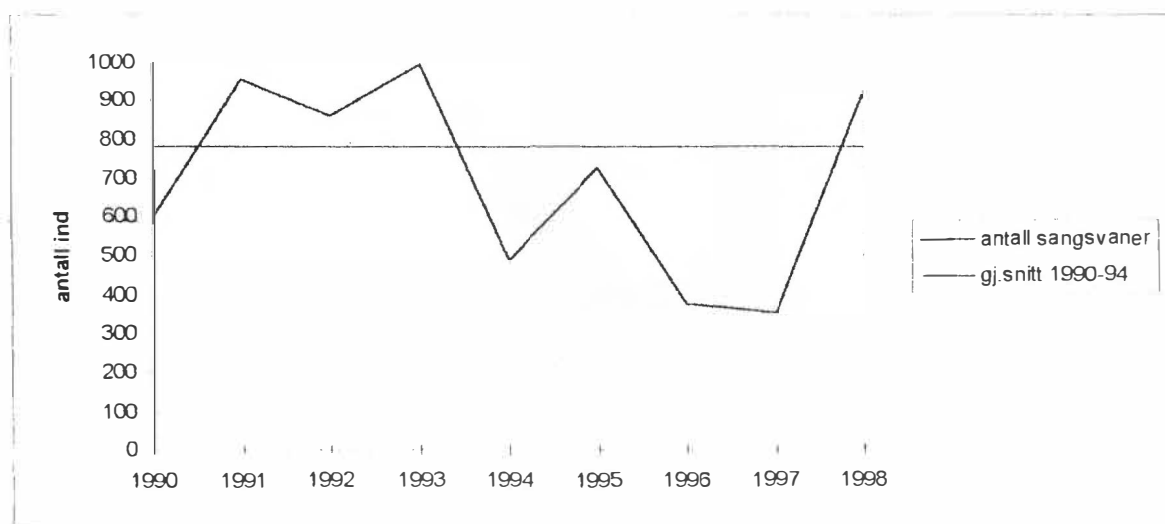
Fotos: Leif Palmstrøm

Figur 1. Antall knoppsvaner under vintertellingene (medio januar) av vannfugl i Nedre Østre Buskerud i perioden 1990-1998.

3.2. Sangsvane

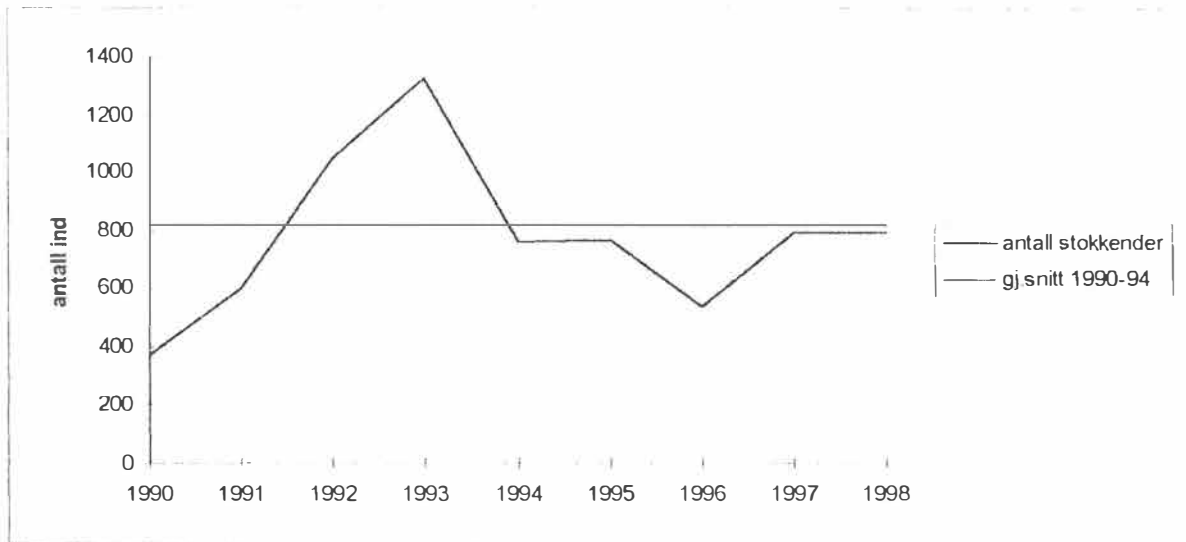
En av de artene som i størst grad lar seg influere av vintertemperatur og islegging av viktige beiteområder. Trolig er isleggingen av områder i Nordre Tyrifjorden og strekningen fra Nakkerud til Drolsum av størst betydning for hvor mange sangsvaner som klarer seg vinteren gjennom i overvåkningsområdet. Trolig har også flere dårligere lekkesesonger for den fennoskandiske og vest-russiske bestanden (Larsen i trykk) hatt sitt å si for den observerte nedgangen i vinterbestanden i Buskerud i perioden 1994-1997.

Figur 2. Antall sangsvaner under vintertellingene (medio januar) av vannfugl i Nedre Østre Buskerud i perioden 1990-1998.

3.3. Stokkand

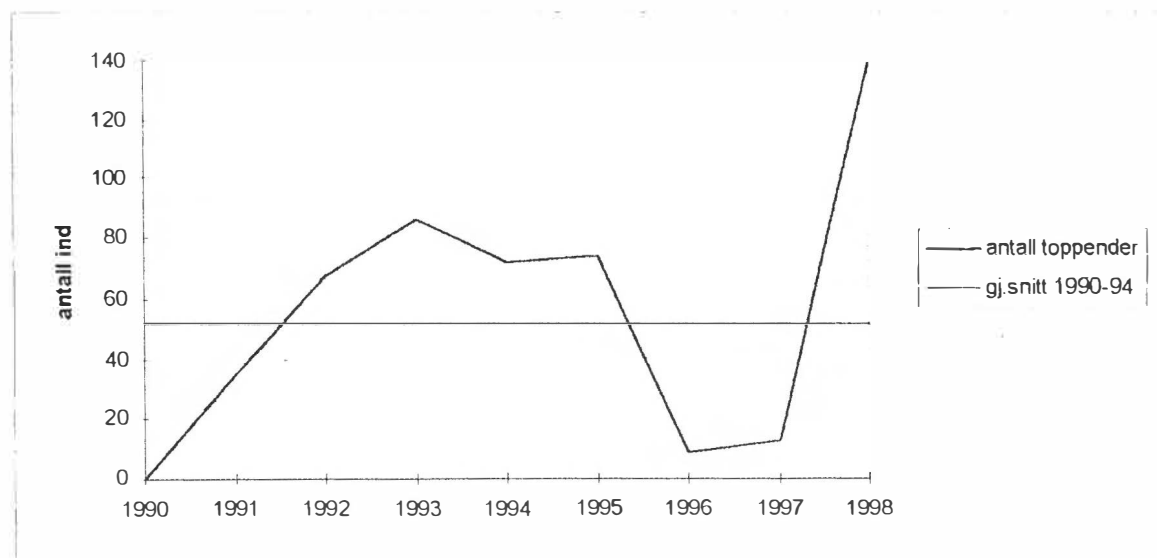
Etter en meget markert økning fram tom. vinteren 1992/93 ble bestanden nesten halvert vinteren 1993/94 og har siden stabilisert seg på mellom 700 og 800 fugler. Stokkanda ser ikke ut til å være like avhengig av vinterklima som de andre vegetariske vannfuglartene, og dette skyldes for en stor del av den i større grad profiterer på føring midtvinters.

Figur 3. Antall stokkender under vintertellingene (medio januar) av vannfugl i Nedre Østre Buskerud i perioden 1990-1998.

3.4. Toppand

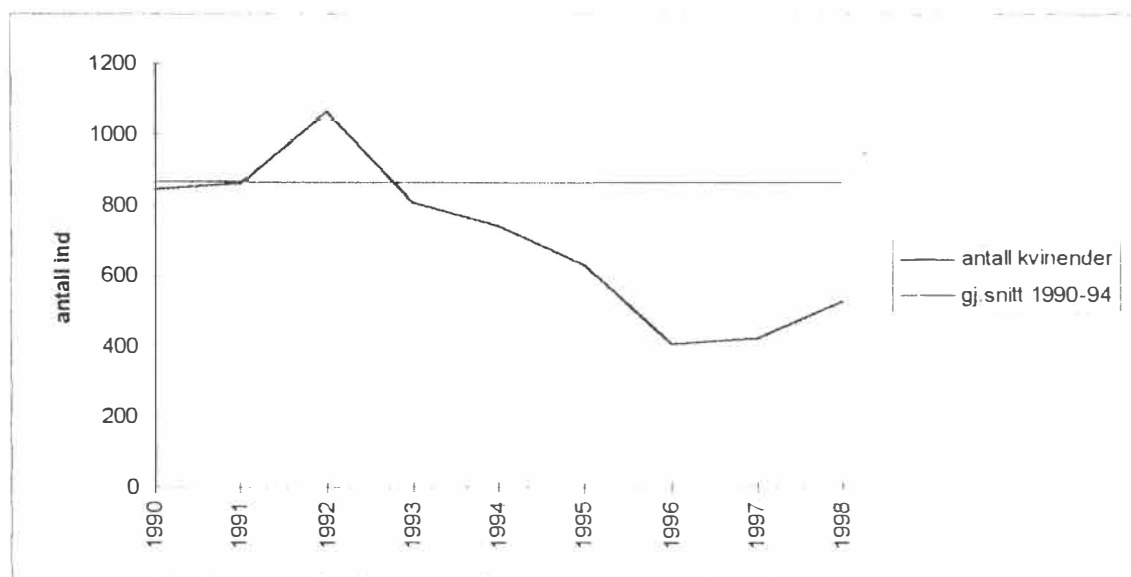
Toppanda etablerte seg som overvintrer i Drammensvassdraget tidlig på 1990-tallet, som et resultat av flere milde vintre på rad. Fortsatt er bestanden ustabil og arten er ikke tallrik. To sesonger med harde førjulsvintre i 1995/96 og 1996/97 førte til en dramatisk reduksjon i bestanden, men til gjengjeld lå det mer toppender i vassdraget under årets milde vinter enn noen gang tidligere registrert.

Figur 4. Antall toppender under vintertellingene (medio januar) av vannfugl i Nedre Østre Buskerud i perioden 1990-1998.

3.5. Kvinand

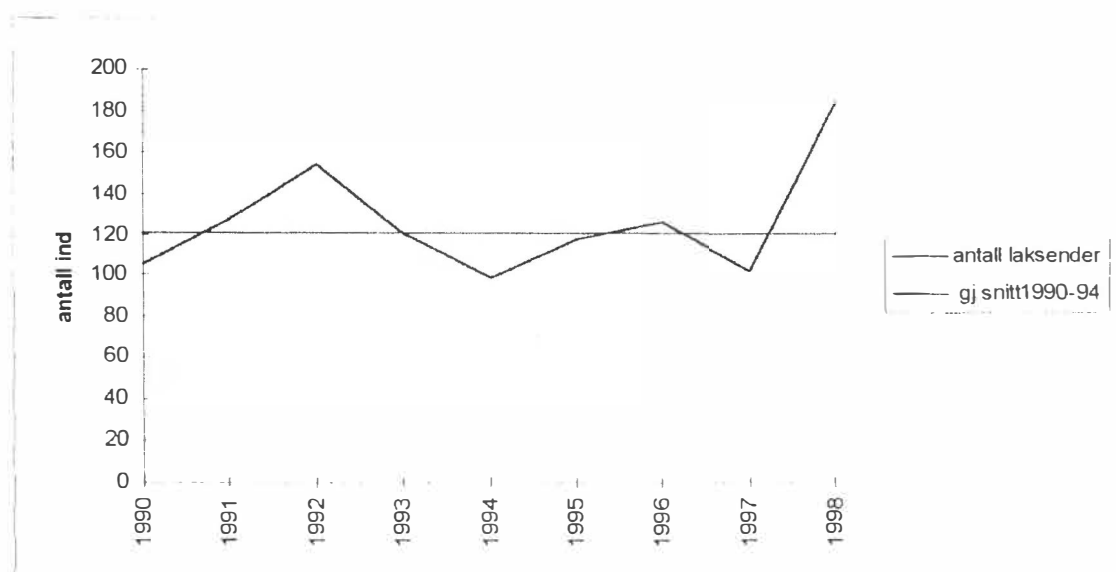
Kvinandbestanden ser nå ut til å ta seg sakte opp igjen etter å ha vært ned i en markert bølgedal. Bestanden ser ut til å reguleres av en kombinasjon av vintertemperatur og interne bevegelser innen bestanden i Sørøst-Norge forøvrig (Larsen 1997).

Figur 5. Antall kvinender under vintertellingene (medio januar) av vannfugl i Nedre Østre Buskerud i perioden 1990-1998.

3.6. Laksand

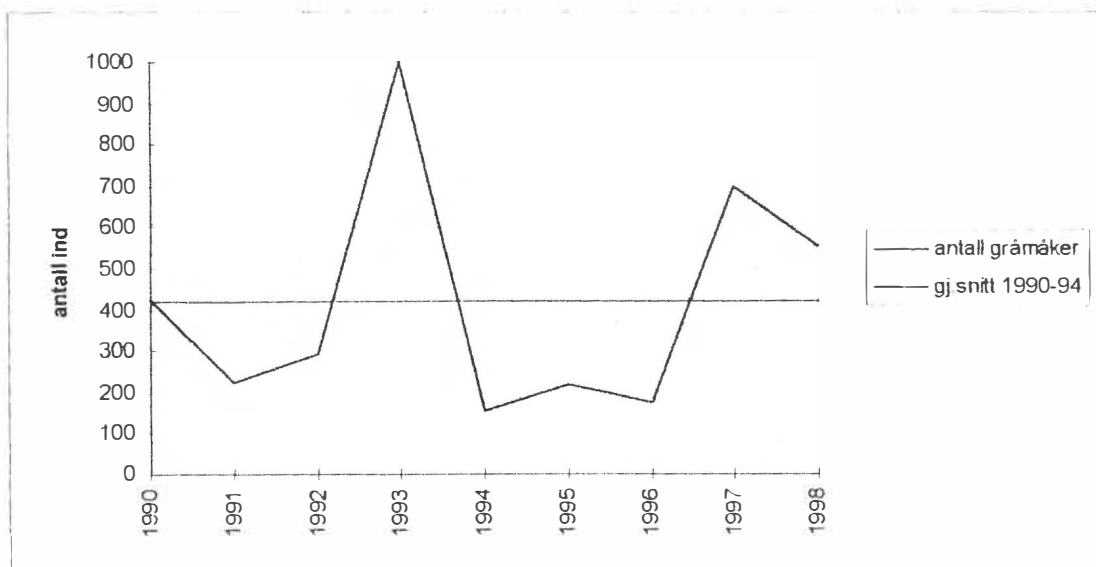
Laksanda synes å ha en rimelig stabil bestand i Drammenselva som påvirkes flv lite av vinterklimaet. Bestanden har ligget mellom 100 og 200 fugler i hele overvåkingsperioden. Årets registreringer ga det hittil høyeste antall overvintrende laksender, men det er ingen klare utviklingstrekk i bestanden.

Figur 6. Antall laksender under vintertellingene (medio januar) av vannfugl i Nedre Østre Buskerud i perioden 1990-1998.

3.6. Gråmåke

Stormåkene er sterkt influert av vinterklimaet og med unntak av vinteren 1996/97 har vi sett markerte tendenser til større bestander i milde vintre og tilsvarende reduksjon i harde vintre.

Figur 7. Antall gråmåker under vintertellingene (medio januar) av vannfugl i Nedre/Østre Buskerud i perioden 1990-1998.

LITTERATUR

Larsen, B.H. 1996. Overvåkning av overvintrende vannfugl i Nedre/Østre deler av Buskerud 1990-1994. *Fugler og natur i Buskerud. Rapport nr 1-1996*. Norsk Ornitologisk Forening, avd Buskerud. 72 s.

Larsen, B.H. 1997. Vintertellinger av vannfugl i Nedre/Østre Buskerud 12.-18. januar 1997. *Fugler og natur i Buskerud. Rapport nr 1-1997*. Norsk Ornitologisk Forening, avd Buskerud. 16.

Larsen, B.H. i trykk. Bestandsutvikling, ungeproduksjon og forflytninger hos overvintrende sangsvaner i Sørøst-Norge 1986/87-1995/96. *Norsk Ornitologisk Forening Rapport Nr x-199x.*

NYTT FRA NOF ØVRE EIKER LOKALLAG

«Kongsbergprosjektet»

Dette prosjektet som ble igangsatt i 1997 i samarbeid mellom Kongsberg kommune og NOF Øvre Eiker Lokallag fortsetter også i 1998 nå med Olav Sâtvedt, Lindusvn. 151, 3640 Skollenborg som kontaktperson.

VinterAtlas i Buskerud 1997/98

Mange nye arter, god dekning

av Steinar Stueflotten

Vi har nå lagt bak oss den fjerde sesongen i VinterAtlas-prosjektet, en sesong preget av mange nye arter og ellers fin framgang i prosjektet. Per 9. mai er det kommet inn i alt 131 skjemaer fra 81 ruter i Buskerud, en klar framgang fra samme rapporteringstidspunkt i fjor. Så langt har 22 observatører bidratt med opplysninger fra årets sesong som varte fra 1. desember til 1. mars. Som det fremgår av tabellen nedenfor, ble det satt ny artsrekord med hele 101 arter på en sesong. Årsaken til dette høye antallet kan nok tilskrives den relativt milde vinteren, med lite snø og mye åpent vann langs mange vassdrag. Derfor er det ikke overraskende at det nettopp er vannfugl som bidrar til mange av de nye artene.

Sesong	Antall ruter	Antall skjemaer	Antall arter	Ant. arter per rute	Ant. arter per skjema	Sum maks. antall ind.	Antall ind per rute	Antall observatører
97/98	81	131	101	13,9	11,1	19043	235	22*
96/97	78	121	88	12,6	10,5	12950	166	31
95/96	44	82	88	18,3	12,7	25682	584	28
94/95	25	30	56	9,0	7,7	2136	85	7

* Status per 09.05.98, normalt vil minst 5 personer til bidra med resultater etter rapporteringsfristens utløp.

Av tabellen ovenfor ser vi at det ikke bare var flere arter denne vinteren men også mer fugl generelt enn i 96/97, men på langt nær så mye som i den store invasjonsvinteren 95/96. Det er først og fremst andefugl (+75%) og måker (+150%) som bidrar til denne økningen. Heller ikke i år var det noen klare tegn til invasjon, selv om både sidensvans, gråtrost og grønnsisik hadde markert høyere tall enn foregående vinter 96/97 (3-5x). Mindre flokker med sidensvans passerte Buskerud i november og desember, mens en del gråtrost ble sett utover i februar spesielt, en måned som i år var svært mild. Gulspurven oppviste denne vinteren rekordhøye antall med en dobling fra 96/97-sesongen som også var ganske brukbar for arten. Store flokker på opptil 300 ind. ved Vestfossen og Fiskum og ca. 100 ind. ved Gulsrud trakk antallet opp. Av andre arter med klar framgang denne vinteren kan nevnes gjerdesmett (>2x), ravn (+95%), skjære (+60%), blåmeis (+75%), stjertmeis (+75%) og kjøttmeis (+40%), mens de andre meisene stort sett hadde noe tilbakegang. Arter ellers med klar tilbakegang er: fossekall (-45%) kaie (-60%) og kråke (-40%). At fossekall går tilbake er noe overraskende sett i lys av den sterke fremgangen for andre vannfugler denne vinteren. Kan det skyldes en dårlig hekkesesong i fjor?

Observasjoner av rovfugl og ugler ligger omtrent på samme nivå som i de to foregående vintrene, og viser med dette ingen tegn til et kommende smågnagerår som vi kanskje kunne forvente. Interessant er det likevel at det ble registrert flere nye rovfuglarter denne vinteren. Musvåk, fjellvåk og dvergalk ble observert i Eiker-Modum området og tårnfalk i Ål. Andre nye arter denne vinteren: gråstrupepykker, tundragås, stjertand, taffeland, sjøorre, raphøne, vannrikse, hettemåke, polarmåke, lomvi, hvitryggspett, kornkråke og sivspurv, til sammen 17 nye arter. Ikke minst bidro Tyrifjordsområdet til mange av disse. Av sjeldenheter ellers kan nevnes: dvergdykker, kortnebbgås, lappfiskand og munk. Når det gjelder andefugl, var det høye tall for både svaner, stokkand og kvinand, og en dobling i forhold til forrige vinter av antall overvintrende kanadagjess, brunnakker, toppender og laksender, noe som ga antall fullt på høyde med vinteren 95/96. Hele 72 sothøner og 23 lomvier ble registrert i sør-fylket i løpet av vinteren. På slutten av sesongen fikk vi også i år inn noen tidligtrekkende stær og sanglerker, men det var i februar mens været ennå var mildt og fint. De fikk seg nok en kraftig overraskelse da snøværet satte inn for fullt i påska.

Tabellene nedenfor viser de 20 mest utbredte og tallrike artene i Buskerud siste vinter. Også denne gangen er det skjære som topper lista over de mest utbredte artene, tett fulgt av kjøttmeis som viser klar framgang fra tidligere sesonger. Med få unntak er det de samme artene som går igjen på 20-på-topp listene, om enn med noen innbyrdes forrykninger fra år til år. Størst antall til nå har sidensvans med nesten 9000 individer fra vinteren 95/96. Totalt har vi nå kommet opp i 119 arter for Buskerud.

Art	Tidligere år	Andel ruter 97/98	Art	Maks. ant. tidligere år	Total sum 97/98
1 Skjære	67 %	73 %	1 Gråmåke	1131	3059
2 Kjøttmeis	56 %	70 %	2 Sangsvane	1131	1772
3 Blåmeis	51 %	59 %	3 Stokkand	1248	1324
4 Dompap	57 %	52 %	4 Gulspurv	599	1214
5 Kråke	55 %	47 %	5 Knoppsvane	920	1022
6 Gulspurv	41 %	46 %	6 Kvinand	716	871
7 Flaggspett	47 %	44 %	7 Kråke	1354	851
8 Granmeis	58 %	41 %	8 Grønnfink	805	828
9 Nøtteskrike	42 %	40 %	9 Skjære	477	767
10 Grønnfink	40 %	38 %	10 Gråsisik	2370	585
11 Ravn	53 %	37 %	11 Kjøttmeis	396	556
12 Kvinand	34 %	36 %	12 Dompap	415	423
13 Sangsvane	25 %	32 %	13 Toppand	307	404
14 Svartmeis	43 %	31 %	14 Laksand	227	388
15 Pilfink	32 %	30 %	15 Blåmeis	217	386
16 Stokkand	31 %	28 %	16 Bydue	317	362
17 Gråsisik	51 %	27 %	17 Sidensvans	8914	352
18 Fossekall	33 %	26 %	18 Kanadagås	393	352
19 Spettmeis	34 %	25 %	19 Ravn	171	333
20 Laksand	30 %	23 %	20 Pilfink	331	236

Også når det gjelder dekningsgrad viser prosjektet fin fremgang. 19 nye ruter hevet dekningsgraden fra 57% til 69%. Totalt har vi nå opplysninger fra 107 av Buskeruds 155 ruter. Som det fremgår av vedlagte kart, er det fortsatt sør-fylket som markerer seg sterkest. Her er nå alle rutene dekt og mange av disse er også middels til godt undersøkt. De fleste av de nye rutene har imidlertid kommet til i midt-fylket, hvor dekningen var dårligst etter forrige sesong. Her trengs det likevel mer innsats de to siste sesongene for å komme opp på en akseptabel dekning. Fremgangen i midt-fylket denne vinteren skyldes ikke minst god innsats fra Torkild Jensen, Jon Ludvig Hals og Steinar Stueflotten. Beste ruter denne sesongen ble NM41 Fiskum med 57 arter, NM42 Vestfossen 45 arter og NM62 Drammen 44 arter, men totalt sett er det fortsatt NM52 Mjøndalen som leder med 76 arter (opp 6 fra forrige sesong). I gjennomsnitt økte antall arter i ruter som også har vært undersøkt tidligere år, med 6,5 arter per rute. Størst fremgang hadde NM42 Vestfossen med hele 22 nye arter. En kan merke seg at selv korte besøk og tilfeldige observasjoner fra en rute kan bidra til at flere nye arter blir registrert i ruta. Så her er ingen observasjoner uinteressante, spesielt ikke fra midt-fylket. Så kjører du gjennom Hallingdal eller Numedal til vinteren så noter ned hvilke arter du ser og send dem inn til VinterAtlas!

Så langt i år er det kommet inn skjemaer fra noen færre observatører enn de to foregående sesongene, men erfaringen tilsier at dette vil rette seg noe når de tregeeste rapportørene får summet seg og sendt inn skjemaene sine utover våren og forsommeren. Antall skjemaer per observatør har derimot økt med over 50%, noe som viser at de ivrigste bruker stadig mer tid på prosjektet. Dette er vi avhengige av for å komme i mål. Men vi trenger flere deltagere, så bli med du også neste sesong. Og til de som ennå ikke har sendt inn observasjonene sine fra siste vinter: gjør dette så snart som mulig. Tabellen nedenfor viser en oversikt over prosjektdeltagerne i 97/98-sesongen. En stor takk rettes til alle disse og de mange medobservatører som også har deltatt i prosjektet i vinter.

SISTE NYTT**Tlf: 820 55050**

Dette telefonnummer skal du ringe dersom du vil vite hvilke observasjoner av sjeldne fugler som er gjort i Norge de siste dagene. Tjenesten koster kr. 4,25 pr. min, og overskuddet går til Fuglevakta.

FUGLEVAKTA**Tlf: 901 22901**

Fuglenes egen krisetelefon. Døgkontinuerlig overvåkning, kan kontaktes ved mulige brudd på villtloven o.l.

	Navn	Sted	Ant.ruter
1	Steinar Stueflotten	Drammen	41
2	Torkild Jensen	Trondheim	26
3	Bjørn Harald Larsen	Raufoss	11
4	Jon Ludvig Hals	Krokstadelva	8
5	Bill Sloan	Geilo	6
6	Paul Shimmings	Oslo	6
7	Kent Myrmo	Hønefoss	5
8	Olav Huso	Hemsedal	4
9	Martin Lindal	Hemsedal	4
10	Bent Fjeldheim	Hemsedal	3
11	Jon Trygve Johnsen	Darbu	3
12	Tonny Andersen	Drammen	3
13	Karl Plischewski	Ål	2
14	Børge Klevstad	Bøstad	1
15	Randi Kvistedal	Kongsberg	1
16	Knut Erik Langehaug	Hemsedal	1
17	Gorm Syvertsen	Darbu	1
18	Geir Brudal	Tranby	1
19	Jens Erik Nygård	Mjøndalen	1
20	Ellen Hannevold-Totton	Drammen	1
21	Svein Dale	Oslo	1
22	Øivind Syvertsen		1

KIKKERTER

Vi har godt utvalg i alle priser og størrelser. Zeiss - Swarovski - Japanske - Russiske

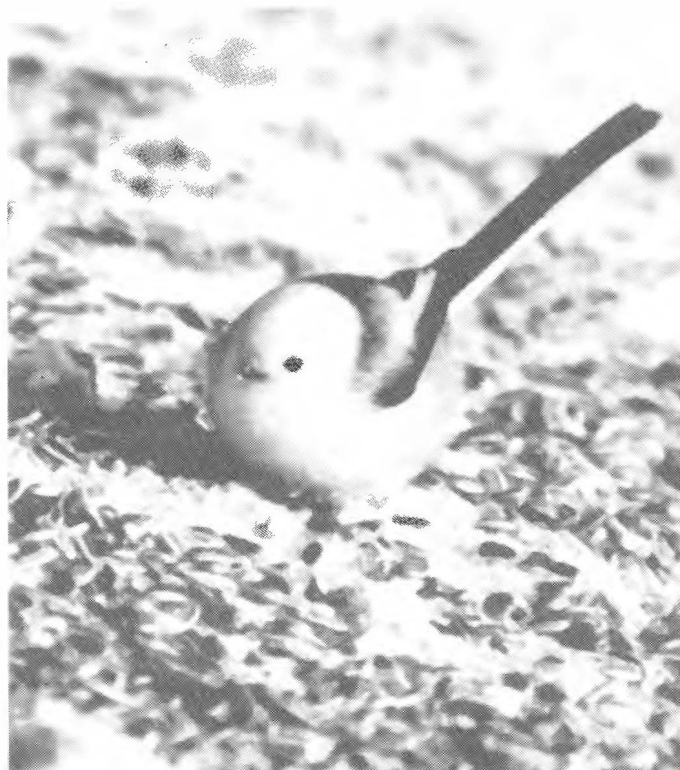
ALLE PRISKLASSER

SYNSSENTERET

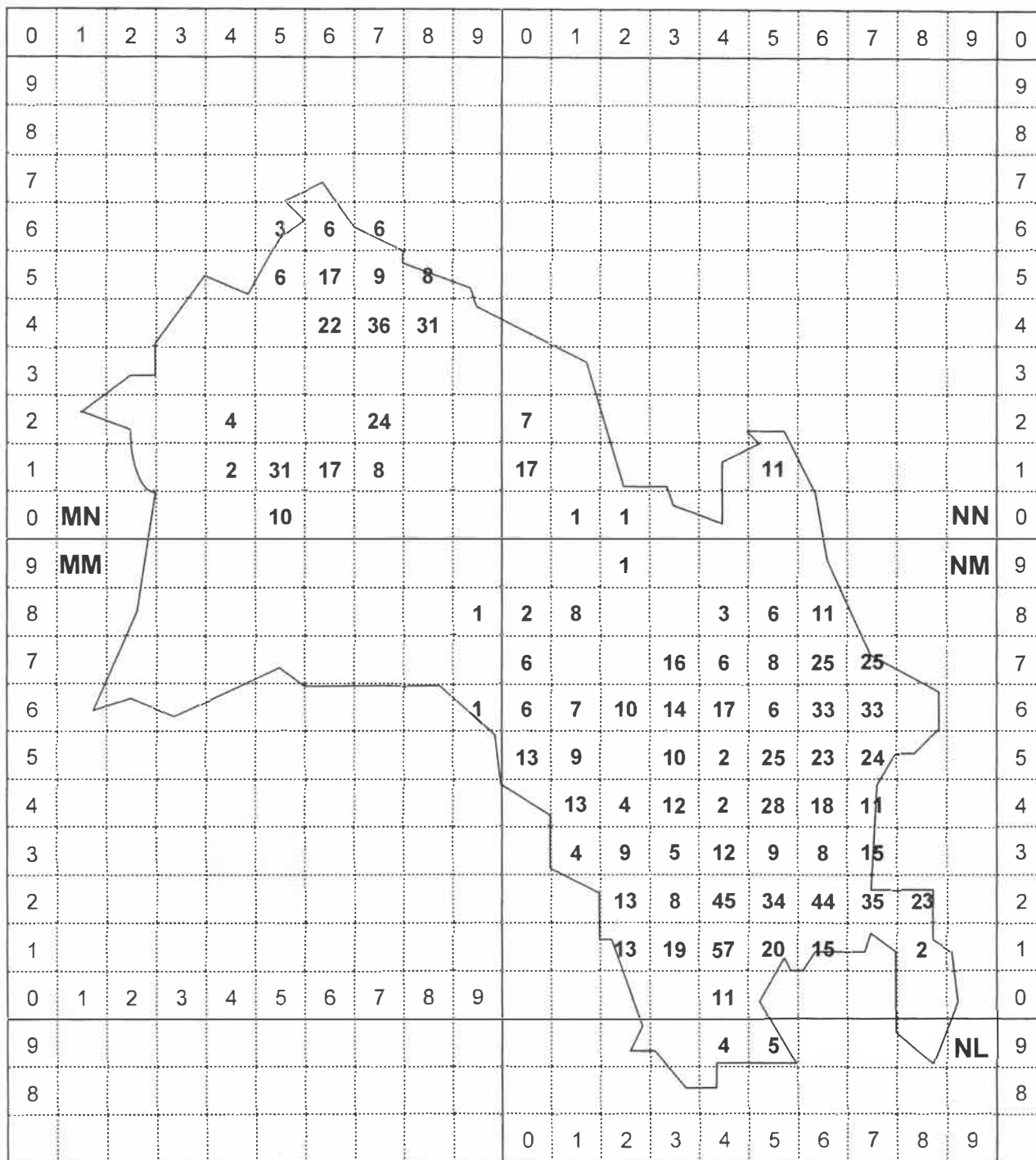
SPIYEN

Storgata 20, 3600 Kongsberg. Tlf. 32 73 17 48

Stjertmeis er vel ikke den vanligste arten på foringsplassen vinterstid.

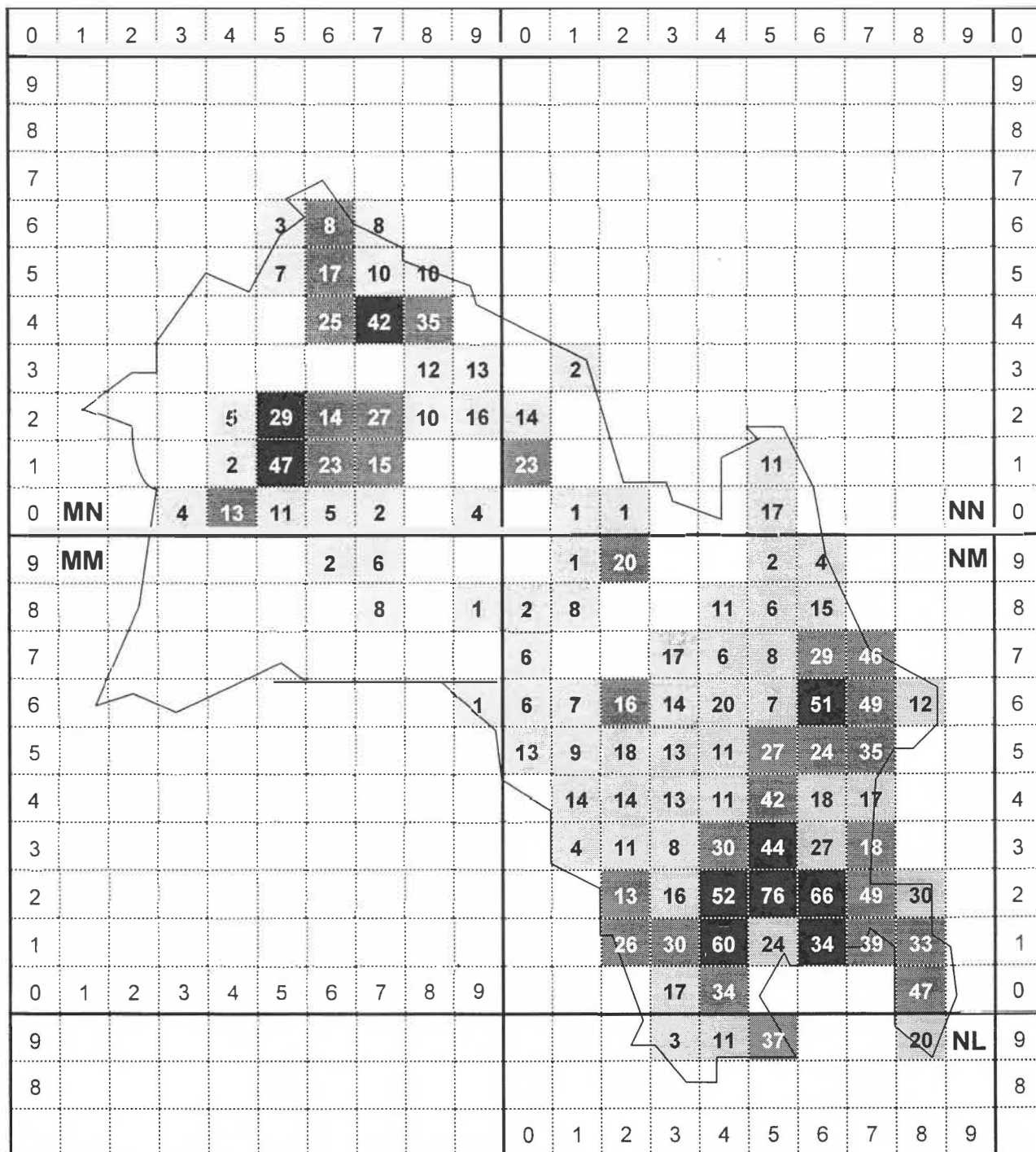
Foto: Tom Strømstad

VINTERATLAS sesongen 1997/98

BUSKERUD

Status per 09.05.98

VINTERATLAS i BUSKERUD

Status per 09.05.98

Dekning etter 4 sesonger

(tall i rutene angir antall arter)

	Ikke undersøkt	48
	Dårlig undersøkt	67
	Middels godt undersøkt	30
	Godt undersøkt	10

Totalt antall arter: 119
 Antall ruter dekt: 107
 Dekningsgrad: 69%

Lappugle-funn i Buskerud

Av **Viggo Ree** og **Kenneth Larsen**

Lappuglens status i Buskerud har lenge vært av en noe uklar karakter. Arten er inkludert i fylkets offisielle avifaunaliste, men ved forespørsel til Den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen i Buskerud (LRSK-Buskerud) har det ikke vært mulig å få fram nærmere opplysninger om eksisterende funn. Ingen registreringer fra Buskerud er for øvrig nevnt i Colletts *Norges fugle* fra 1921, selv om det under utbredelsesteksten her står: "Ruger i det nordligste Norge, tilfældig paatruffet i de fleste landsdele undtagen i Bergens stift".

Under gjennomgåelse av det vitenskapelige materialet på fugleavdelingen på Zoologisk Museum i Oslo i 1997 dukket det opp et kartotekkort i tilknytning til skjelettsamlingene som det var verd å se nærmere på. Det museale individet var journalført med L.nr. 7205, og gjaldt en lappugle fra **Numedalen den 20.3.1913**. Det er trolig dette funnet fra begynnelsen av vårt århundre som er utgangspunktet for at arten er oppført på fylkeslisten.

I påsken 1997 ble det gjort et nytt funn av lappugle i Buskerud. Under en skogtur ved **Bårdsrudtjern vest i Røyken kommune** fikk Kenneth Larsen øye på en lappugle skjærtorsdag. Ved besøk til lokaliteten dagen etter - langfredag - var fuglen fortsatt i området, og flere fargefotografier ble tatt. Lappuglen satt da i et grantre (se fotografiet under). Dette funnet fra dagene **27.-28.3.1997** representerer så langt vi er kjent med det eneste funn av arten i Buskerud i nyere tid. At det kan være påtruffet lappugle i fylket flere ganger er trolig, men så langt er dette de to eneste funnene vi har kjennskap til.

Lappugle ved Bårdsrudtjern i Røyken 28.3.1997. Foto: Kenneth Larsen.

Drammens Tidende • Buskeruds Blad

Onsdag 25. mars 1998

Naturforvaltning?

I de siste dager har det i herværende avis vært relativt store oppslag om en person som hadde felt en «premiebjørn» i utlandet og om noen karer som hadde felt en gaupe i vårt distrikt.

De «bolde» jegere får fullt presseoppslag og utviser ikke liten stolthet over sin bragd.

Er dette god naturforvaltning?

Er dette god media-politikk?

Personlig vennnes jeg over slike innslag og jeg finner at man egentlig i overflod, nesten hver dag, leser om mord, knivstikking m.m.

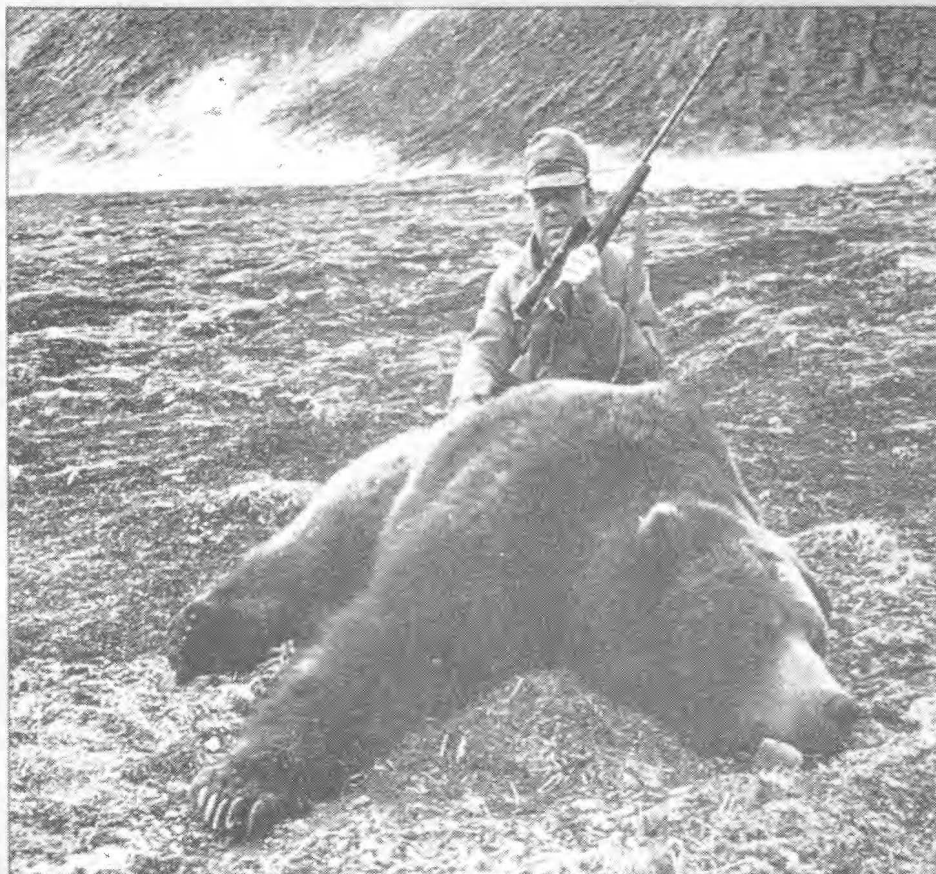
Kontroll av bestanden hevdes det at

man bedriver. Jeg tror at det ligger helt andre og mindre edle motiver til grunn for dødslags.

Media, og i dette tilfelle DT-BB, bør utvise større varsomhet og ikke publisere jakthistorier. La jegerne beholde sin «glede» over å drepe vilt for seg selv.

Når jeg ser dyr og fugl (det er ikke flust i vårt område), gleder jeg meg over synet. Å skyte/drive jakt virker således lite «mandig» og bør ikke forherliges i avisen.

Axel W. Klørhorn

APRIVFOTO

Innsenderen vennnes over de siste ukers jakthistorier.

Vær oppmerksom på dette. Har hørt om flere tilfeller denne våren.

Lopper og midd til besvær

Fuglelopper og fuglemidd er ikke et fenomen som bare forekommer på fjærdyr. Alle dyr og også mennesker kan få det, og det er langt mer vanlig enn folk tror.

Hege Aronsen

Symptomene er irriterende kløe. Midden er orsmå dyr, og derfor vanskelig å se. Men loppene er opp til 2,5 millimeter lange og svarte, og vil som regel kunne oppdages på kroppen. Loppebittene ligner på utslettene som følger av vannkopper, men midden skaper gjerne litt mer blesaktige utslett. Både utslettene og området rundt på kroppen klør, og mange klør seg helt til de får små sår.

Hvor kommer de fra?

Folk vil nok helst tro at det ikke finnes midd eller lopper i sitt eget hus, men undersøkelser viser at svært mange har disse insektene. Sesongen for loppene og midden starter i april og varer utover sommeren.

- Udyrene kommer fra reir,

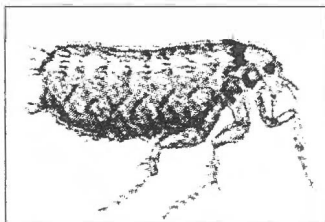

FOTO: FRA INSEKTER OG SMÅKRYP I NORSKE SKOGER

En fugleloppe.

FAKTA

- Fuglelopper er 2-3 millimeter lange, brunsvarte insekter.
- Dyrene er svært vanlig i tørre fuglereir i april til juni.
- Det latinske navnet er *Ceratophyllus gallinae*.

enten i nærheten av hus eller i hus. Og helst reir som ble brukt i fjor, sier insektspert Reidar Mehl ved Statens institutt for folkehelse.

Er reiret i nærheten av hus vil dyrene tyte inn gjennom sprekker i veggene eller luker. Andre måter å få dem inn på er at katter som jakter på fugler tar dem med seg, eller barn og voksne får dem på klærne mens de er ute og ordner i hagen. Utøyet vil da fort kravle gjennom klærne

og inn på huden. - Det er særlig gråspurv, stær, tårnsvale og bydue som har mest av disse insektene, men de finnes i nesten hvert eneste reir, fortsetter Mehl.

Hvordan bli kvitt dem?

Midden og loppene drepes med gift. Vet man om reir skal man spraye rundt reiret. Ta så vekk reiret, og avslutt med møysommelig spraying av stedet hvor reiret var. Man kan bruke vanlig insektspray for husbruk.

Loppene og midden er aktive om natten, og oppholder seg der hvor vertene holder seg i ro. Det tilsier at sengen er et yndet sted. Utøyet krever et blodmåltid for å legge egg, og dette kan da gjerne ordnes i sengetøyet. Den mest effektive måten å bli kvitt alle uønskede gjester i sengen er å fryse ned sengetøy og overmadrass før vask. Man behandler ikke mennesker for insektene, men forskjellige salver kan hjelpe mot kløen. En god, gammel-dags såpevask kan også bedre situasjonen.

- Hvis det kan være til noen trøst kan jeg si at både loppene og midden dør etter en ukes opphold innendørs, for klimaet blir for tørt. Men hvis man ikke fjerner smitekilden vil problemet forbli, sier Mehl.

NOF avd. Buskerud
Kongleveien 21
3055 Krokstadelva

C - BLAD

Returadresse:
NOF avd. Buskerud
v/Terje Bakken
Kongleveien 21
3055 Krokstadelva

A5 --- A4 HEFTER

VINDUSPOSTEN
Håndbøker
Tidsskrifter
Manualer
Prislister

MEDLEMSBLADET
Kataloger
Skoleaviser
Programmer
Medlemsblader

STOKKE TRYKK

Stokke Trykk - 31 75 Ramnes
Tlf.: 33 39 79 09 - Fax: 33 39 78 59 - Mob.: 915 14 311